

De schaamte afwezig

De jaarlijkse strijd om het beschavingsniveau van Nederland op te krikken is weer begonnen. U raadt het al: het gaat om dat stukje ongeciviliseerde Nederlandse cultuur: het Sinterklaasfeest.

Een belangrijk element in beschaving is schaamte. Toen de Nederlanders uit de Middeleeuwen kwamen, schreef de filosoof Erasmus (1466-1536) een boekje om kinderen op te voeden. Zijn regels voor goed gedrag geven aan wat in die tijd kennelijk normaal was. Zo schreef hij: je moet niet openlijk scheten laten in gezelschap. Kennelijk was het dus normaal in die tijd dat mensen gewoon scheten lieten in een gezelschap. Erasmus' advies was dat je hard moest kuchen om het geluid van de scheet te verbergen.

Schaamte is een belangrijk element in beschaving. Het zorgt voor een rem op onbeschaafd gedrag.

Amper vijftig jaar geleden was het voor een witte Amerikaan normaal om zwarte mensen te discrimineren in hun systeem van apartheid. Wie oude foto's bekijkt van witte mensen in Amerika in de jaren vijftig die met grote afschuw toekeken hoe zwarte kinderen naar hun witte school gingen, ziet en voelt de oprechte haat die uit hun ogen spuwt. Vandaag schamen sommige van die mensen zich. Hun beschavingsniveau is omhoog gegaan door de burgerrechtenbeweging. Er is een morele rem om te discrimineren.

Door schaamte hebben we een normbesef van wat goed en kwaad is. Maar stel nu dat dat schaamtegevoel, die rem, ontbreekt. Weet je wat dan overblijft? Rauwe ongeciviliseerde barbaarse emotie, die uit de diepe onderbuik naar boven explodeert en alle verstand uitschakelt. Dan krijg je redeneringen die kant noch wal raken om te rechtvaardigen wat vanuit een geciviliseerd standpunt niet te rechtvaardigen valt. De mensen die aangesproken worden op ongeciviliseerd gedrag worden emotioneel en woedend. Het is oprechte emotie. Het is niet fake.

Quinsy Gario, een dappere jonge Antilliaan, heeft in Pauw en Witteman, die rauwe barbaarse emotie moeten weerstaan. De aspirant-burgemeester van Utrecht, Henk Westbroek, vertolkte dat ongeciviliseerde gevoel: hoe durf je ons oud cultuurgoed Sinterklaas met Zwarte Piet ter discussie te stellen! En dit is nog maar de minst erge reactie. Op internet wemelt het van scheldpartijen, verwensingen en bedreigingen richting Quinsy.

De lijn is: er is iets mis met je hoofd. Zo zullen in de tijd van Erasmus mensen zijn die gezegd hebben: hoe durf je het scheten laten in gezelschap ter discussie te stellen. Het stinkt niet. Het is parfum. Er is iets mis met je neus.

Een willekeurige toerist die rond 5 december in Nederland komt, schrikt zich rot. De stereotype afbeelding van Afrikaanse mensen als vrolijke, domme, achterlijke knechten van een witte baas is not done buiten Nederland. Maar in Nederland en de Nederlandse koloniën als Curaçao kan dat wel.

Hun argumenten? Zwarte Piet is een witte man die door de schoorsteen is gegaan en daarom zwart is geworden. Nederlandse schoorstenen zijn bijzonder. In Franse schoorstenen gaan witte mensen door de schoorsteen en komen eruit als witte mensen met een zwart kleurtje.

Alleen in Nederland veranderen de schoorstenen een witte Europeaan in een zwarte Afrikaan. Wie dat opmerkt is gek.

Een ander argument. Het is een kinderfeest. Waarom ontnemen je kinderen hun plezier? In deze redenering is het kennelijk onmogelijk om plezier te maken zonder racist te zijn. Een openbare school in de Bijlmermeer, de EBG school Crescendo, viert sinds haar bestaan Sinterklaas zonder Zwarte Piet. De kinderen geven elkaar kadootjes, zingen sinterklaas liedjes zonder racistische teksten en maken plezier. Guess what? Niemand is gestorven. Geen enkel kind heeft een hartaanval gekregen. Ze leven allemaal nog. Het is kennelijk mogelijk kinderen plezier te laten maken zonder de racistische figuur van Zwarte Piet.

Quinsy heeft terecht een link gelegd met pesten. Er zijn mensen die andere mensen pesten en daar plezier in hebben. Hebben deze mensen geen recht op plezier? Het antwoord is: nee. Als je plezier hebt in pesten, dan is er iets goed mis met je geest. En nog meer, als je niet eens het besef hebt dat je aan het pesten bent.

En als we nou de zwarte pietten inkleuren met groene en gele pieten? Ach kom, het gaat niet om de kleur, het gaat om de verhouding van meester-knecht die gekoppeld is aan etniciteit. Die verhouding uit zich in stompzinnig gedrag, in liedjes, in de uitbeelding van de meester-knecht verhouding. De verandering van kleur verandert niet de verhouding tussen meester en knecht. Gooi die verhouding met die knecht eruit en maak plezier, zoals Crescendo dat doet. Hoe moeilijk moet dat zijn?

De jarenlange strijd van de zwarte gemeenschap in Nederland tegen racisme begint vruchten af te werpen. De laatste jaren is veel vooruitgang geboekt. Supermodel Doutzen Kroes en zangeres Anouk hebben zich uitgesproken tegen het Sinterklaasfeest. Ze zijn een toonbeeld van beschaving.

Op YouTube is er een filmpje van een interview van Jürgen Rayman met Doutzen Kroes, waar Zwarte Piet ter sprake kwam. Het typetje van Tante Es komt overigens aardig in de buurt van de koddige grappige, gekke Zwarte Piet, maar dan in een jurk en met een obsessie voor seks. Kroes zegt dat ze zich schaamt voor Zwarte Piet. Rayman, alias Tante Es, antwoordt dat ze dat niet moet doen want het is traditie. Naar aanleiding van de acties van Quinsy laat Rayman nu weten tegen de traditie van Zwarte Piet te zijn en dat tradities niet goed hoeven te zijn, met een verwijzing naar vrouwenbesnijdenis. Strijd loont. Er is hoop voor de toekomst.

We hebben mensen als Quinsy Gario nodig die de moed en het doorzettingsvermogen hebben om die diarreë van scheldpartijen op internet te weerstaan. Het initiatief ligt bij zwarte mensen. Als zwarte mensen dat durven, dan zullen steeds meer witte beschaafde mensen opstaan en durven om hardop te roepen: beschaving is een kwestie van het hooghouden van de menselijke waardigheid.

Wanneer laat de Raad van Kerken wat van zich horen? Op 13 juni gaf ze een verklaring uit waarin ze verantwoordelijkheid erkende voor het slavernijverleden en haar erfenis en beloofde daar iets mee te doen. Dit is een zichtbare erfenis van dat verleden. Nu is de tijd om de daad bij het woord te voegen. Als het dit jaar niet lukt, weet dan één ding zeker: volgend jaar is er een nieuwe ronde en dat zal net zo lang doorgaan totdat Nederland toetreedt tot de gemeenschap van beschaafde naties.

Sandew Hira